

Institut za
javne financije

NEWSLETTER

doi: 10.3326/nlh.2025.9

Povremeno glasilo
Instituta za javne
financije

#09

Zagreb, rujan 2025.

Zagreb,
rujan 2025.

#09

NEWSLETTER

UVODNA RIJEČ

3

PRIKAZI RADOVA

6

Efikasnost javnih osnovnih škola u Gradu Zagrebu

Koliko su slavonske općine i gradovi efikasni u razvoju zajednice?

Može li imigracija biti rješenje za nedostatak radnika u dugotrajnoj skrbi u Hrvatskoj?

Obilježja osoba s najvišim plaćama u Hrvatskoj

NAJAVE DOGAĐANJA

19

ODRŽANA PREDAVANJA I PREZENTACIJE

20

PUBLIKACIJE INSTITUTA

21

UVODNA RIJEČ

Novi broj *News/ettera* Instituta za javne financije donosi radove posvećene istraživanjima efikasnosti, odgovornosti i pravednosti javnoga sektora. Poseban je naglasak stavljen na upravljanje javnim resursima i odgovorno pružanje javnih usluga. Ujedno se obrađuju izazovi dugotrajne skrbi te obilježja osoba s najvišim plaćama u Hrvatskoj, čime se potiče rasprava o ključnim pitanjima za razvoj hrvatskog javnog sektora.

Javne usluge građanima pružaju podršku u različitim aspektima života, poput obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi i komunalnih djelatnosti, što ih čini temeljem društvene dobrobiti, gospodarske stabilnosti i razvoja zajednice. Budući da građani očekuju što bolju kvalitetu javnih usluga, sve je više istraživanja posvećeno njihovoj efikasnosti. Pri tome se prvenstveno promatra razina usluge koju javne organizacije pružaju građanima, s naglaskom na efikasno korištenje dostupnih, a ograničenih resursa. Stoga se prvi rad usmjerava upravo na proučavanje *efikasnosti javnih osnovnih škola* u Gradu Zagrebu. Provedena analiza pokazala je kako je u učinkovitosti korištenja sredstava u ostvarivanju obrazovnih ishoda potpuno efikasno tek 20% škola, što ukazuje na potrebu za unapređenjem efikasnosti u obrazovnom sustavu na lokalnoj razini. Drugi rad pokriva sličnu temu, no s usmjerenjem na *jedinice lokalne samouprave u Slavoniji*. Analiza mjeri efikasnost gradova i općina u ostvarivanju razvojnih ciljeva te pokazuje da među njima postoje znatne razlike. Rezultati izdvajaju one jedinice koje mogu poslužiti kao primjeri dobre prakse u korištenju javnih sredstava za

unapređenje uvjeta života na lokalnoj razini. S druge strane, jedinice koje imaju prostora za poboljšanje svoje efikasnosti trebale bi unaprijediti planiranje, upravljanje i provedbu svojih razvojnih ciljeva kako bi osigurale pravednije i kvalitetnije pružanje javnih usluga.

Treći rad otvara važno i sve aktualnije *pitanje nedostatka radne snage u sustavu dugotrajne skrbi*, s naglaskom na potencijalnu ulogu imigracije. Kvalitativno istraživanje provedeno intervjuiranjem stručnjaka koji djeluju na području dugotrajne skrbi ukazuje na potrebu za kreiranjem kvalitetnije nacionalne imigracijske politike kojom bi se, među ostalim, riješile administrativne prepreke pri zapošljavanju stranih radnika i uspješno provela njihova akulturacija. Također je važno unaprijediti uvjete rada za sve zaposlene u dugotrajnoj skrbi.

Naposljetku, četvrti rad otvara *pitanje raspodjele dohotka zaposlenih osoba*, s naglaskom na promatranju obilježja najplaćenijih zaposlenika u Hrvatskoj. Korištenjem podataka iz ankete „EU-SILC 2020” (engl. *Statistics on Income and Living Conditions*) i primjenom odgovarajućih statističkih analiza, istraživanje pokazuje da desetina najplaćenijih radnika ostvaruje četvrtinu ukupnog dohotka od rada. Dobiveni podaci upućuju na to da na pripadnost skupini najplaćenijih zaposlenika utječu različiti demografski i socioekonomski čimbenici čime se otvaraju i brojna pitanja o pravednosti i strukturi tržišta rada u Hrvatskoj koja mogu imati implikacije na socijalnu politiku i ekonomsku stabilnost.

Navedene analize potvrđuju važnost provedenih istraživanja te ulogu stručne analitike i konstruktivne rasprave u unapređenju javnih politika u javnom interesu. Bilo da je riječ o obrazovanju,

lokalnom razvoju, socijalnoj skrbi ili nejednakostima na tržištu rada i raspodjeli plaća, cilj ostaje isti – odgovornije, učinkovitije i pravednije upravljanje javnim sredstvima.

Uz prikaze znanstvenih radova, *Newsletter* sadrži i najavu godišnje konferencije Instituta za javne financije: *Public Sector Economics 2025: Housing affordability – what is new?*. Konferencija će se održati 26. rujna 2025. u Zagrebu, a okupit će stručnjake koji se bave pitanjima priuštivosti stanovanja ponajprije u europskom okviru, povezujući pritom najnovija istraživanja i praktične izazove. Pitanje priuštivoga stanovanja postaje sve važnije u kontekstu inflacije, rasta cijena nekretnina, migracija i promjena u načinu rada (poput rada na daljinu) jer izravno utječe na životni standard građana, mobilnost radne snage te urbani razvoj i gospodarski rast. Na konferenciji će se raspravljati o novim izazovima poput urbanističkoga planiranja, regulacije najma i poreza na nekretnine, s posebnim naglaskom na ulogu države i tržišta u osiguravanju priuštivoga stanovanja.

S pomoću istraživanja i okupljanja poput ove konferencije Institut nastavlja pružati preporuke donositeljima odluka te poticati otvoreni dijalog o društveno važnim temama usmjerenim na promišljena i održiva rješenja.

Efikasnost javnih osnovnih škola u Gradu Zagrebu

Pripremile: Mihaela Bronić i Simona Prijaković

Analiza tehničke efikasnosti 111 javnih osnovnih škola u Zagrebu 2022./2023. provedena je metodom omeđivanja podataka (engl. Data Envelopment Analysis, DEA) radi procjene efikasnosti korištenja sredstava (rashoda i broja učitelja) u ostvarivanju obrazovnih ishoda (prosječne ocjene, prolaznost te bodovi za upis u srednju školu). Prosječna efikasnost iznosi 0,9, što znači da bi škole mogle trošiti 10% manje sredstava bez narušavanja obrazovnih ishoda i pritom su veće škole, u pravilu, efikasnije. Potpuno je efikasno tek 20% škola, dok dodatna analiza superefikasnosti otkriva najbolje prakse i rangira ih. Rezultati pokazuju mogućnosti racionalnijega korištenja sredstava i važnost analize homogenih skupina radi prepoznavanja svih efikasnih škola.

Rastuća potražnja za kvalitetnijim i dostupnijim javnim uslugama potaknula je porast istraživanja o njihovoj efikasnosti, osobito na lokalnim razinama. Prema teoriji fiskalnoga federalizma, lokalne vlasti bolje poznaju potrebe građana te efikasnije pružaju javne usluge. Snažnija kontrola građana pridonosi većoj odgovornosti lokalnih vlasti i boljoj kvaliteti lokalnih javnih usluga. S druge strane,

lokalna vlast time može biti ograničena u upravljačkim kapacitetima i izložena utjecajima interesnih skupina, što može negativno utjecati na njezinu efikasnost. Efikasnost javnih usluga mjeri se odnosom uložених sredstava i pruženih usluga, a *input-output* modeli omogućuju procjenu kapaciteta lokalnih vlasti da uz ograničene mogućnosti pruže što kvalitetnije usluge. Budući da u Hrvatskoj nisu provedena slična istraživanja, **Branko Stanić**, **Simona Prijaković** i **Mihaela Bronić** (Institut za javne financije) su u okviru projekta „Efikasnost javnih usluga na lokalnim razinama vlasti – definicije, mjerenja i analize” (EJU), koji financira Europska unija (NextGenerationEU), u članku „*Assessing the pure technical efficiency of public primary schools in the City of Zagreb*” (*Croatian Operational Research Review*, 2025.) analizirali tehničku efikasnost svih javnih osnovnih škola u Zagrebu.

U istraživanju je korištena metoda DEA za procjenu relativne efikasnosti osnovnih škola, odnosno Banker, Charnes i Cooper model (BCC) koji mjeri čistu tehničku efikasnost uspoređujući svaku osnovnu školu s ostalim školama. Na temelju dostupnih podataka korištene su dvije ulazne varijable (ukupni rashodi i broj učitelja) te tri izlazne varijable (prosječne ocjene, broj učenika koji su prošli razred i broj bodova za upis u srednju školu).

Rezultati za školsku godinu 2022./2023. pokazuju da 20% škola postiže maksimalnu efikasnost (1), dok ona prosječna iznosi 0,9. Dodatno provedena analiza superefikasnosti omogućila je klasificiranje škola u pet kategorija (najbolja praksa, efikasne, zamalo efikasne, škole koje se popravljaju i škole niske efikasnosti) kako bi se prepoznale škole koje mogu poslužiti kao uzor te one koje bi mogle biti i efikasnije. Važno je naglasiti da je mjerena

relativna efikasnost, odnosno škole su uspoređivane s drugim školama iz uzorka.

Kao primjeri najboljih praksi u Gradu Zagrebu istaknute su osnovne škole Augusta Harambašića, Bartola Kašića, Savski Gaj, Tituša Brezovačkog i Matije Gupca, jer predstavljaju standard izvrsnosti u upravljanju sredstvima i obrazovnim ishodima te mogu poslužiti kao uzor drugim školama. Istražena je i veza između veličine škole i efikasnosti. Iako nema značajne razlike u prosječnome broju učenika efikasnih i neefikasnih škola, one s najboljim praksama imaju u prosjeku znatno više učenika (808 prema 547), što sugerira da veće škole češće postižu višu efikasnost, iako veličina sama po sebi nije odlučujući čimbenik. To potvrđuju i **ranija istraživanja** prema kojima učenici u manjim školama u Hrvatskoj često postižu slabije rezultate, što se može povezati s njihovim tehničkim i organizacijskim ograničenjima.

Nadalje, kada se škole analiziraju unutar homogenijih skupina (po broju učenika), otkrivaju se i dodatne efikasne škole, uključujući i neke manje. To sugerira da manje škole, unatoč dobrim rezultatima unutar vlastite skupine, mogu djelovati manje efikasno u izravnoj usporedbi s puno većim školama. Očito je da je u analizama nužno uzimati u obzir strukturne značajke poput veličine škole i isticati potrebu pravednijih i kontekstualno osjetljivijih pristupa ocjenjivanju javnoga obrazovanja.

Zaključno, analiza pokazuje znatan prostor za unapređenje efikasnosti zagrebačkih javnih osnovnih škola. Veće škole prosječno su efikasnije, a usporedbe unutar sličnih skupina omogućuju prepoznavanje dodatnih pozitivnih primjera. No, većina škola mogla bi biti i bolja, dok najbolje mogu i trebaju poslužiti kao uzor

ostalima. Ova je analiza početni korak prema utvrđivanju zagrebačkih osnovnih škola koje bi mogle biti efikasnije. Odgovorni za obrazovne politike trebali bi se fokusirati na škole s niskom efikasnošću te provesti dodatna istraživanja kako bi otkrili načine poboljšanja njihovih izvedbi. Ključno ograničenje analize leži u dostupnosti i sveobuhvatnosti korištenih podataka pa se Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih predlaže objavljivanje kvalitetnijih, detaljnijih i sveobuhvatnijih baza podataka nužnih za kvalitetnije analize efikasnosti obrazovanja.

Koliko su slavonske općine i gradovi efikasni u razvoju zajednice?

Pripremio: Branko Stanić

Unatoč znatnim javnim ulaganjima rezultati politika na lokalnoj razini u Slavoniji često su ispod očekivanja. Kako bi se procijenilo u kojoj mjeri gradovi i općine efikasno koriste javne resurse za ostvarivanje razvojnih ciljeva, primjenom metode DEA analizirano je 127 lokalnih jedinica. U radu su prikazane razlike u efikasnosti među jedinicama te identificirane jedinice koje postižu najbolje rezultate. Naglašava se važnost strateškoga upravljanja, a dobiveni rezultati mogu poslužiti kao alat za bolje usmjeravanje lokalnih politika i praćenje učinaka javnih ulaganja.

Slavonija, kao jedna od razvojno najizazovnijih regija Hrvatske, već se dulje vrijeme nalazi u fokusu stručne i političke rasprave. Iako je posljednjih godina uloženo mnogo sredstava – ponajprije uz fondove Europske unije – rezultati često izostaju ili ostaju ispod očekivanja. Na tragu toga problema **Branko Stanić** (Institut za javne financije) u radu „*Local government efficiency in Slavonia: a DEA-based assessment of community development*” (*Proceedings of the 14th International Scientific Conference Region, Entrepreneurship,*

Development, 2025., str. 104–123) nudi analitički okvir za razumijevanje efikasnosti lokalnih vlasti u korištenju javnih resursa za razvoj lokalnih zajednica u Slavoniji.

Analiza obuhvaća 127 gradova i općina u slavonskim županijama, s ciljem utvrđivanja u kojoj mjeri lokalne jedinice ostvaruju razvojne ciljeve s obzirom na raspoložive resurse. Izlazne varijable definirane su u okviru pet razvojnih dimenzija: gospodarstvo (indeks razvijenosti), obrazovanje (udio stanovništva koje pohađa visoko obrazovanje), zaštita okoliša (količina prikupljenoga komunalnog otpada), digitalna infrastruktura (pristup internetu) i građansko sudjelovanje (izlaznost na lokalnim izborima). Ulazna varijabla predstavljena je ukupnim javnim rashodima, a svi pokazatelji usklađeni su s ciljevima održivoga razvoja (*Sustainable Development Goals, SDG*), čime se dodatno osigurava relevantnost analize u kontekstu nacionalnih i europskih razvojnih politika te omogućuje međunarodna usporedivost rezultata.

Za procjenu efikasnosti korištena je metoda analize omeđivanja podataka (DEA) s *input*-orijentiranim pristupom, koji omogućuje utvrđivanje toga u kojoj mjeri lokalne jedinice mogu racionalizirati korištenje resursa (npr., proračunskih sredstava) zadržavajući pritom postojeću razinu razvojnih rezultata. Takav je pristup osobito primjenjiv u kontekstu lokalne samouprave čiji su financijski i ljudski resursi često ograničeni. U drugome koraku koristi se model superefikasnosti, koji omogućuje detaljnije rangiranje jedinica koje su već ocijenjene kao efikasne.

Rezultati pokazuju znatne razlike među lokalnim jedinicama. Dok se neke općine i gradovi ističu kao primjeri dobre prakse, druge zaostaju, unatoč sličnim proračunskim kapacitetima. Općine Klakar,

Punitovci i Čeminac, kao i grad Osijek, pokazuju iznadprosječnu razinu efikasnosti u korištenju javnih sredstava za unapređenje lokalnih uvjeta života. S druge strane, niz jedinica pokazuje nisku efikasnost, što upućuje na potrebu za boljim planiranjem, upravljanjem i određivanjem razvojnih prioriteta. Posebno je važno naglasiti da visina proračuna sama po sebi nije odlučujući faktor – u mnogim slučajevima manje jedinice s ograničenim sredstvima ostvaruju bolje rezultate od većih, što sugerira da su način upravljanja i usmjerenost na strateške ciljeve ključni za efikasnost.

Osim mjerenja relativne efikasnosti lokalnih jedinica, predloženi analitički okvir može se koristiti i za praćenje uspješnosti projekata sufinanciranih iz EU-ovih fondova – osobito onih koji imaju jasno definirane kvantitativne ciljeve i ishode. Ovakav pristup može pomoći jedinicama lokalne samouprave u samoprocjeni, usporedbi s drugima i usmjeravanju budućih ulaganja.

U svjetlu gospodarskih, demografskih i infrastrukturnih izazova s kojima se Slavonija suočava, ovaj rad pridonosi raspravi o tome kako javne politike mogu postati efikasnije, usmjerene i pravednije. Sustavno praćenje i evaluacija efikasnosti lokalne samouprave može igrati važnu ulogu u preobrazbi regije i pružiti poticaj za primjenu sličnih modela i u drugim dijelovima Hrvatske.

Zahvaljujući svojoj znanstvenoj utemeljenosti i praktičnoj primjenjivosti rad je nagrađen kao najbolji znanstveni rad na 14. međunarodnoj znanstvenoj konferenciji *Region, Entrepreneurship, Development*, održanoj u Osijeku 5. lipnja 2025. Istraživanje je provedeno u okviru projekta *Efikasnost javnih usluga na lokalnim razinama vlasti – definicije, mjerenja i analize (EJU)*, koji financira Europska unija (*NextGenerationEU*).

Može li imigracija biti rješenje za nedostatak radnika u dugotrajnoj skrbi u Hrvatskoj?

Pripremila: Marijana Bađun

Kvalitativno istraživanje provedeno na uzorku stručnjaka iz područja dugotrajne skrbi pokazuje da će strani radnici biti nužni za ublažavanje manjka zaposlenih u tome sektoru. Stoga je ključno osigurati im kvalitetno učenje hrvatskoga jezika i stručno usavršavanje, kao i pojednostavniti proces zapošljavanja. Osim toga, pružatelji dugotrajne skrbi, bilo domaći bilo strani, trebali bi biti bolje plaćeni za svoj rad.

Nedostatak radnika, osobito medicinskih sestara, rastući je problem u brizi o starijim osobama kojima je u duljem razdoblju potrebna pomoć pri svakodnevnim aktivnostima. Rad u dugotrajnoj skrbi vrlo je zahtjevan i nedovoljno plaćen te je teško privući i zadržati zaposlenike. Oslanjanje na inozemnu radnu snagu jedna je od glavnih strategija razvijenih zemalja za ublažavanje problema nedostatka medicinskih sestara i njegovatelja, pri čemu strani radnici u prosjeku čine četvrtinu zaposlenih u sustavima dugotrajne skrbi zemalja OECD-a. Zaposleni u dugotrajnoj skrbi postaju dio globalnoga lanca skrbi u kojemu bogatije zemlje privlače radnike iz

siromašnijih zemalja, dok starije stanovništvo u manje razvijenim zemljama posljedično može ostati bez potrebne skrbi.

U članku „*Long-term care workforce in Croatia: A qualitative study on the potential role of immigration*” (*Revija za socijalnu politiku*, 2024.) **Marijana Bađun** (Institut za javne financije) istražila je potencijalnu ulogu imigracije u rješavanju nedostatka radne snage u dugotrajnoj skrbi u Hrvatskoj – zemlji koja ima „odljev skrbi” – provođenjem polustrukturiranih intervjua (N = 13) s dionicima iz Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Grada Zagreba, nevladinih organizacija, strukovnih udruga, domova za starije osobe i akademске zajednice. Budući da je imigracija usko povezana s obilježjima sustava dugotrajne skrbi te načinima privlačenja i zadržavanja radnika, u istraživanju su obuhvaćeni i ti elementi. Ispitanici s kojima je autorica provela intervjue smatraju da je dugotrajna skrb u Hrvatskoj zanemarena, nerazvijena, rascjepkana između zdravstva i socijalne skrbi te nepravedna. Postoje velike regionalne nejednakosti u dostupnosti formalne (plaćene) skrbi, a brojne si je starije osobe ne mogu priuštiti.

Kontrola kvalitete dugotrajne skrbi nije odgovarajuća. Obiteljski njegovatelji, većinom žene, snose prevelik teret skrbi i ne dobivaju dovoljnu pomoć države. Ispitanici smatraju da je manjak radne snage jedan od najvažnijih problema u dugotrajnoj skrbi. Kako bi se privuklo i zadržalo medicinske sestre i njegovatelje, ispitanici misle kako je ponajprije potrebno povećati njihove plaće. Neki od ispitanika istaknuli su bojazan da država želi rashode za dugotrajnu skrb održati niskima, ali i da bi veće plaće značile porast cijena usluga dugotrajne skrbi. Kao ostale mjere predložili su poboljšanje uvjeta rada, povećanje broja upisanih učenika u medicinske škole, njihovo stipendiranje te mjere kojima bi se povećala priuštivost

stanovanja. Sindikati bi trebali imati veću ulogu u zagovaranju prava radnika dugotrajne skrbi.

Svi ispitanici osim jednoga smatraju da je imigracija neizbježno rješenje za nedostatak radne snage u dugotrajnoj skrbi, ali su spomenuli i nekoliko poteškoća. Prvo, Hrvatska nije dovoljno privlačna u usporedbi s, primjerice, Austrijom ili Njemačkom, stoga zaključuju da bi se strani radnici zadržali relativno kratko. Drugo, naveli su da postoje brojne administrativne prepreke zapošljavanju stranih radnika te da taj proces dugo traje i skup je. Nekoliko je ispitanika izrazilo mišljenje da Hrvatska uopće nema imigracijsku politiku ni strategiju. Iako ispitanici ističu kako bi bilo najbolje zadržati domaće radnike ili privući strane radnike iz susjednih zemalja, smatraju da će se Hrvatska morati sve više oslanjati na azijske zemlje. Dodatan problem vide u mogućim negativnim stavovima prema stranim radnicima. Iako je jedna ispitanica rekla da su strani radnici u povoljnijemu položaju od domaćih jer im poslodavac plaća prehranu i smještaj, ostali nisu naveli moguće učinke imigracije na plaće i karijeru domaćih radnika. U pogledu kvalitete skrbi koju bi pružali strani radnici, istaknut je problem nepoznavanja hrvatskoga jezika. Prema mišljenju ispitanika, upravo bi kvalitetno učenje jezika trebalo biti najvažnija mjera, a potrebno je i njihovo stručno usavršavanje i dobra integracija.

Autorica zaključuje da dugotrajna skrb mora biti u središtu hrvatske socijalne politike. Nedovoljno financiranje jedan je od uzroka manjka radne snage, čime se dodatno pogoršavaju uvjeti rada zaposlenika, koji moraju raditi znatno više jer ih nema dovoljno. Istraživanje je objavljeno u okviru projekta *Socijalna zaštita, oporezivanje i društveno blagostanje u Hrvatskoj (SOB)* koji financira Europska unija (NextGenerationEU).

Obilježja osoba s najvišim plaćama u Hrvatskoj

Pripremio: Slavko Bezeredi

U međunarodnoj literaturi uglavnom se istražuje koje su vrste dohotka najzastupljenije na vrhu distribucije s naglaskom na usporedbe među zemljama, dok su analize koje se fokusiraju na specifična obilježja osoba s najvišim dohotkom od nesamostalnoga rada (plaće) unutar pojedinih zemalja rjeđe zastupljene. Hrvatska je u tim istraživanjima uglavnom zanemarena, zbog čega je cilj rada otkriti najvažnija obilježja osoba koje se nalaze među 10% onih s najvišim plaćama. Rezultati pokazuju da osobe iz najvišega decila po visini plaće ostvaruju otprilike četvrtinu ukupnoga dohotka od nesamostalnoga rada. Spol, dob, veličina naselja, obrazovanje i gospodarska djelatnost glavnoga posla imaju značajan utjecaj na vjerojatnost da će osobe pripadati skupini onih s najvišim plaćama.

Proučavanje nejednakosti dohotka i raspodjele bogatstva već je dugo vremena ključno područje istraživanja u ekonomiji, osobito zbog njihovih implikacija na socijalnu politiku, ekonomsku stabilnost i opće stanje nacionalnoga gospodarstva. Među različitim dijelovima takvih istraživanja, ispitivanje najbogatijih slojeva stanovništva zauzima posebno mjesto jer pruža uvid u mehanizme akumulacije bogatstva i socioekonomske karakteristike koje te pojedince razlikuju od šire populacije.

Međunarodna istraživanja uglavnom su usmjerena na raspodjelu udjela dohotka među najbogatijima, pri čemu su rijetka posvećena analizi profila tih pojedinaca. Slična istraživanja usmjerena na Hrvatsku dosada su izostala, stoga **Slavko Bezeredi, Vjekoslav Bratić i Leonarda Srdelić** (Institut za javne financije) u članku „*The characteristics of the top decile wage earners in Croatia*” (*Proceedings of the 13th International Scientific Symposium on Region, Entrepreneurship, Development, 2024.*, str. 311-323), analiziraju obilježja osoba s najvišim plaćama u Hrvatskoj. U istraživanju se koriste podaci iz EU-SILC-ove (eng. *Statistics on Income and Living Conditions*, SILC) ankete za Hrvatsku za 2020. godinu, a dohodovne varijable se odnose na 2019. Glavni je cilj rada analizirati obilježja pojedinaca koji pripadaju skupini od 10% osoba s najvišim plaćama u Hrvatskoj, a procjene su napravljene koristeći se probit-modelom.

Deskriptivna analiza pokazuje kako najplaćenije osobe (u desetome decilu) ostvaruju gotovo četvrtinu ukupnog dohotka od plaće svih promatranih osoba. Ukupan iznos dohotka od plaće opada kako se ide prema nižim decilnim skupinama. Zaposlene osobe iz devetoga decila ostvaruju 13,9% ukupnoga dohotka od zaposlenja, dok one iz prvoga decila ostvaruju svega 4,5%. Najveći skok u ukupnome dohotku od zaposlenja zabilježen je između devetoga i desetoga decila, jer je dohodak u desetome decilu za 9 postotnih bodova viši nego u devetome. Razlika pak između prvoga i devetoga decila također iznosi 9 postotnih bodova, odnosno ukupni dohodak ostvaren u devetome decilu viši je za oko 9 postotnih bodova nego u prvome.

U pogledu demografskih varijabli, rezultati probit-modela pokazali su da je vjerojatnost pripadnosti skupini osoba s najvišim plaćama veća kod muškaraca i starijih dobni skupina. Granični utjecaj otkriva da je vjerojatnost da muškarac pripada najvišem decilu za

8,7 postotnih bodova veća nego kod žene. U usporedbi s osobama u dobi od 30 do 39 godina, osobe starije od 65 godina imaju 4,4 postotna boda veću vjerojatnost da će pripadati najvišem decilu, dok je za osobe u dobi od 18 do 29 godina ta vjerojatnost niža za 4,2 postotna boda. I mjesto stanovanja pokazalo se statistički značajno jer osobe koje žive u gusto naseljenim područjima imaju veću vjerojatnost da budu među najplaćenijima. Stanovnici tih područja imaju 4 postotna boda veću vjerojatnost da pripadaju najvišem decilu u odnosu na one koji žive u rijetko naseljenima.

Glede socioekonomskih varijabli, rezultati pokazuju da je vjerojatnost da osoba pripada najvišem decilu viša za osobe s VSS-om kao i za zaposlene u financijskome posredovanju, prometu i komunikacijama te građevinarstvu. Osobe s visokom stručnom spremom imaju 21,4 postotna boda veću vjerojatnost da budu među onima s najvišim plaćama u odnosu na osobe sa SSS-om. Vjerojatnost da će osoba pripadati najvišem decilu veća je za 11,8 postotnih bodova u financijskome posredovanju, za 7,5 postotnih bodova u prometu i komunikacijama te za 7,3 postotna boda u građevinarstvu, u usporedbi sa zaposlenima u javnoj upravi i obrani.

Ovo istraživanje nastalo je u okviru projekta *Utjecaj poreza i socijalnih naknada na raspodjelu dohotka i ekonomsku efikasnost (ITBIDEE)* koji financira Hrvatska zaklada za znanost. Autori sugeriraju da se buduća istraživanja mogu nadograditi na temelje ove studije, proširujući razumijevanje razlika u prihodima i doprinoseći određivanju strategija usmjerenih na poticanje socio-ekonomske jednakosti.

NAJAVE DOGAĐANJA

Konferencija *Public Sector Economics 2025*

Institut za javne financije organizira godišnju konferenciju s temom priuštivosti stanovanja (*Public Sector Economics 2025: Housing affordability – what is new?*), koja će se održati 26. rujna 2025. u Zagrebu u Hotelu Dubrovnik s početkom u 9 sati. Konferencija će okupiti stručnjake koji će predstaviti istraživanja i analize o priuštivosti stanovanja te raspraviti ključne izazove javnih politika kao i uloge javnoga i privatnoga sektora, prvenstveno u europskome kontekstu.

U uvodnom dijelu dr. sc. **Dubravko Mihaljek** kritički će se osvrnuti na ključna pitanja konferencije, a u sesijama koje slijede stručnjaci s europskih sveučilišta i institucija predstaviti će dvanaest znanstvenih radova koji obrađuju razne teme povezane sa stanovanjem.

U programu su predviđena i dva panela. Prvi će se baviti politikama priuštivosti stanovanja te pružiti pregled aktualnih iskustava Europske unije i međunarodnih praksi na tome području. Drugi će obuhvatiti napore priuštivoga stanovanja u Hrvatskoj – predstaviti će se istraživanje Europske investicijske banke (EIB) provedeno u općinama i građevinskome sektoru, novi okviri i instrumenti financiranja EIB-a te iskustva gradova Rijeke, Osijeka, Splita i Zagreba u planiranju, financiranju i provedbi projekata priuštivoga stanovanja.

Dodatne informacije dostupne su na [službenoj stranici konferencije](#).

Predavanja i prezentacije

Institut redovito organizira niz prezentacija i predavanja na kojima se predstavljaju rezultati istraživanja i projekata kao i članci objavljeni u znanstvenome časopisu *Public Sector Economics* radi popularizacije znanosti, ali i promicanja otvorene znanosti.

Izdvajamo sljedeća PSE predavanja:

„Profitabilnost banaka u europodručju u razdoblju visoke inflacije” / Mislav Brkić (Hrvatska narodna banka), 4. lipnja 2025.

„Obrazovanje i društvena mobilnost u Hrvatskoj i Grčkoj: usporedba i utjecaj javnih politika” / Georgios Kitsoleris (Sveučilište *De Montfort*, Ujedinjeno Kraljevstvo) i Sara Čulo (Institut za javne financije), 26. svibnja 2025.

„Trumponomics 2.0” / Robert Sonora (Sveučilište u Montani, SAD), 15. svibnja 2025.

„Analiza učinkovitosti makroprudencijalne politike u Hrvatskoj” / Tihana Škrinjarić (*Bank of England*, Ujedinjeno Kraljevstvo), 6. svibnja 2025.

Od ostalih događanja izdvajamo:

„Okrugli stol: Tko će se brinuti o starijim osobama? Hrvatska i Slovenija u globalnome lancu skrbi” / Majda Hrženjak (Mirovni institut – Institut za suvremene društvene i političke studije u Ljubljani) i Marijana Bađun (Institut za javne financije), 10. lipnja 2025.

Predstavljanje nagrađenih radova Zaklade Hanžeković: „Utjecaj rasta plaća u javnom sektoru na inflaciju u Hrvatskoj” / Ozana Nadoveza (Hrvatska narodna banka) i „Utjecaj narodnih obveznica na kamatne stope na depozite u Hrvatskoj” / Noa Hinger i Lucija Rašić (studentice Ekonomskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu), 20. ožujka 2025.

PUBLIKACIJE INSTITUTA

Osvrti Instituta za javne financije

Periodična publikacija *Osvrti Instituta za javne financije* nasljednik je ranijih izdanja Instituta, *Aktualnih osvrta* i *Newslettera*. U *Osvrtima* istraživači komentiraju aktualna fiskalna zbivanja i analiziraju teme iz područja ekonomike javnoga sektora. Namijenjeni su zainteresiranoj javnosti i medijima, a do sada su u 2025. objavljeni:

br. 143 – „Proračunska vjerodostojnost pod povećalom: usporedna analiza hrvatskih i slovenskih lokalnih jedinica” / Simona Prijaković, 13. svibnja 2025.

br. 142 – „Subvencije cijena energenata i zelena tranzicija – sudar titana?” / Leonarda Srdelić, 29. travnja 2025.

br. 141 – „Javne investicije u Hrvatskoj i Europskoj uniji” / Matea Cvjetković, 30. siječnja 2025.

Sva izdanja *Osvrta Instituta za javne financije* objavljuju se i na engleskome jeziku – *IPF Notes*.

Public Sector Economics

Public Sector Economics međunarodni je znanstveni časopis u izdanju Instituta za javne financije koji objavljuje teorijske, empirijske i *policy* članke iz područja ekonomike javnoga sektora analizirajući ulogu i funkcioniranje javnoga sektora na makroekonomskim, sektorskim i mikroekonomskim razinama, na razvijenim tržištima i onima u nastajanju. Časopis je nastao 1976. pod imenom *Financijska praksa* (kasnije *Financijska teorija i praksa*), a od 2011. objavljuje se samo na engleskome jeziku pod nazivom *Financial Theory and Practice*. Od 2017. časopis mijenja ime u *Public Sector Economics* te izlazi kao elektronička publikacija. Do 2021. pojedini objavljeni članci koji su bili zanimljivi široj čitateljskoj publici prevodili su se na hrvatski i objavljivali u izdanju *Odabrani prijevodi*.

Godišnje se objavljuju četiri broja i svi su radovi dostupni u otvorenome pristupu na [službenoj stranici časopisa](#).

U **prvome broju časopisa** objavljenom u 2025. autori analiziraju utjecaj rasta plaća u javnome sektoru na inflaciju u Hrvatskoj kao i utjecaj narodnih obveznica na kamatne stope. Istražuju utjecaj rastućih kamatnih stopa i likvidnosti na profitabilnost banaka u europodručju u vrijeme visoke inflacije te utjecaj krize i prekomjerne obrazovanosti na karijernu mobilnost u Grčkoj. Također objašnjavaju uzrok inflacije u Surinamu u posljednjih 60-ak godina i istražuju kako fiskalno opterećenje, proizašlo iz javnoga duga, utječe na ekonomski rast u zemljama subsaharske Afrike.

U **drugome broju** autori iz Hrvatske predlažu nove pristupe u modeliranju kratkoročnih kretanja BDP-a i istražuju zadovoljstvo internom komunikacijom u javnim poduzećima. Osim toga, radovi u ovome izdanju istražuju i utjecaj visine mirovina na ponudu rada, štednju i društveno blagostanje; utjecaj kvalitete upravljanja na gospodarski oporavak tijekom pandemije COVID-19; pogreške u proračunskome predviđanju općina u Turskoj te učinke financiranja ublažavanja klimatskih promjena na inovacije u subsaharskoj Africi.

U **trećemu broju** autori analiziraju isplativost podizanja dobne granice za odlazak u mirovinu u zemljama EU-a, Švicarskoj, Kanadi i Sjedinjenim Američkim Državama, kao i utjecaj javnog duga na gospodarski rast u zemljama BRIC-a – Brazilu, Rusiji, Indiji i Kini. Osim toga, radovi u ovom izdanju bave se pitanjem posljedica preraspodjele radnika između poduzeća na kretanje plaća u Hrvatskoj, te ispituju potencijal društvenih poduzeća za radnu integraciju u transformaciji hrvatskoga sustava oblikovanja vještina. Uz ove radove, predstavljeni su i rezultati istraživanja o utjecaju udaljenosti od kuće na akademski uspjeh studenata, kao i neusklađenost kvalifikacija i vještina među sveučilišnim diplomantima u dvije zemlje, Maroku i Srbiji.

Ostale publikacije

Institut za javne financije ima bogatu izdavačku djelatnost te, uz **knjige** iz područja javnih financija, izdaje i stručne časopise – *Porezni vjesnik* i *Carinski vjesnik*.

Uz redovita izdanja stručnih časopisa, objavljuju se i posebni brojevi u kojima se obrađuju teme iz poreznoga sustava te carinskoga i trošarinskoga sustava Republike Hrvatske i Europske unije.

Za časopise pišu stručnjaci iz Porezne uprave i Carinske uprave koji donose novosti iz zakonodavstva, korisne primjere iz prakse, upute i mišljenja te odgovaraju na pitanja iz struke. Namijenjeni su poreznim i carinskim savjetnicima, stručnjacima za računovodstvo i financije, pravnim stručnjacima i savjetnicima te svim fizičkim i pravnim osobama koje se u svojem poslovanju susreću s poreznim i carinskim temama.

U 2025. su objavljeni sljedeći **posebni brojevi Poreznoga vjesnika** (porezni priručnici): *Zakon o fiskalizaciji s komentarom*, *Porez na dodanu vrijednost s komentarom* i *Priručnik za nadzor transfernih cijena*.

U 2025. su objavljena tri posebna broja *Carinskoga vjesnika*: *Sudska praksa Suda Europske unije o oporezivanju motornih vozila*, *Analize presuda Suda Europske unije iz područja nadležnosti carinske službe* (novo, prošireno izdanje) i *Razvrstavanje robe u carinsku tarifu s primjerima iz prakse*.

Stručni časopisi (pretplata za 2025.) kao i brojne knjige – udžbenici, monografije i prijevodi – mogu se naručiti putem [narudžbenice](#).

NEWSLETTER

Povremeno glasilo
Instituta za javne
financije

Institut za javne financije javni je znanstveni institut, usmjeren na ekonomska, pravna i institucionalna pitanja javnih financija i javnoga sektora.

Newsletter Instituta za javne financije povremeno je glasilo u kojemu se objavljuju kratki prikazi radova kojima su autori/suautori istraživači Instituta za javne financije, a objavljeni su u znanstvenim časopisima ili radnim materijalima o kojima zainteresirani čitatelji više mogu doznati s pomoću poveznica.

U *Newsletteru* se najavljuju događanja, projekti i publikacije Instituta za javne financije te se izvještava o njima.

Izdavač:

Institut za
javne financije

Smičiklasova 21, Zagreb

Tel.: (+385 1) 4886 444

E-adresa: ured@ijf.hr

www.ijf.hr

